

Bilgiç ýazgylar

Category: Kitapcy, Psihologiýa, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Bilgiç ýazgylar BILGIÇ ÝAZGYLAR

Bir žurnalist şeýle ýazýar: «Üç sany söz belläpdirler: taýpa, tarykat, feodallyk... Şu üç söz bilen Narin jenaýatynyň ähli syryny çözendiris öýdýänler bar».

Ýazgysyny-da şeýle jemleýär: «Bilmezlik erbet zat, ýöne bilmeýändigini bilmek hasam erbet».

Geçen hepde şu gazetde «feodalizm» barada üç makala ýazdym. Ýalňyşan ekenim. Feodalizm düşünjesiniň nämedigini bilýändirler öýdüpdim.

Žurnalist gardaşyň bu barada bilmeýändigini ne ýagşy. Bu barada bir zatlar ýazjak bolsaň, iň bolmanda odur-budur maglumat tapmaly, gözlemeli bolar-a?

Feodalizm (marksistik ykdysady taryha görä) – kapitalizme geçiş stadiýasydyr.

Feodalizm – taryhy ösüş prosesine degişli esasy we esasly faktorlary öz içine alýar. Ýagny, heniz kapitalistleşmedik önümçilik formasyndan dörän (agalyk-kethudalyk sistemasy ýaly) ilkidurmuş gurluşy gurşap alýar. Bu önümçilik stiliniň ykdysady, syýasy, medeni sütünleri bar. Diýdimzor awtoritarizm ýaly...

Bu gürrüňsiz teoretiki çekişme. Towşandep obasynyň üstünde durýar. Ýogsam bolmasa, «ganhor şul eken» diýmek däl!

Şeýle-den ýazgylarymdaky düýp mesele şahsy wepalylyk gatnaşygyna esaslanýan dymşlyk raýdaşlygyny analiz edýär. Maşgalanyň özara gatnaşyklaryna sa:p howpsuzlyk sözleriniň üstünden baha berip bilmersiňiz.

Türkiýede sosial-medeni struktura üçin özgerendiginiň ýa-da özgerendiginiň jedelini etmek gerek. Özem bu medeni faktoryň düşünje taýdan däl-de, ykdysady we sosial baglanyşyklary bar.

Uzatmaýn...

Hawa, ýene almadyr armytlar garym-garym edilip, baş alyp çykamaz ýaly ýagdaý döredilýär.

Aslynda... Ol žurnaliste beýle «bilgiç» ýazgyny ýazdyrýanam feodalizmiň sosial-medeni gurluşynyň netijesidir!

Galyberse-de:

* * *

Urup-ýençmeli beýan etmelerden, sögünç-gargynçlardan keýp alýan jemgyýet döredildi. Fiziki taýdan gyançly kyssanyň ünsüni çekiji keşbi ýoguň-göze görünmeýäniň ady tutulmaýar...

Diňe bizde däl, dünýäniň çar künjünde urup-ýençmeler, agressiýa tomaşalyk boldy. Iň soňly gezek Narin Güran jenaýaty tomaşaçy rekordyny täzeledi...

Fransuz akyldary Žan Bodriýar bedeniň her dürli fiziki zorluga sezewar bolmagynyň mediýa arkaly görkezilmegini «pornografiýa» diýip düşünjeleşdirdi!

Biz ýa-ha fiziki zorlugyň jebir çekenleri ýa-da fiziki zorlugy amala aşyrýanlar bolyp çykyş edýäris. Ýöne iň köpem fiziki zorlugyň tomaşasynyň-pornografiýasynyň şaýady.

Şular ýaly meýletin «müşderi bolma ýagdaýy» fiziki zorlugyň köpçülikleýinleşmegine sebäp bolýar... Mediýada fiziki zorluk gündelik durmuşyň aýrylmaz bölegine öwrülip, adaty faktor

hökmünde elmydama garşymyza çykarylýar.

Sebäbi belli:

Girdeji merkezli mediýa bazary bu işiň merkezinde! Aragatnaşyk tehnologiýalaryndaky çalt depginli ösüşler, fantaziýa ýa-da hakykat köp sanly fiziki zorlukly sýužetiň köpçülikleýin gatlaklara ýaýramagyna sebäp bolýar.

Hawa, fiziki zorluk (tiraž, reýting, prokat we ş.m. üçin) girdeji gazanmagyň obýektine öwrüldi...

Eýsem-de bolsa... Bu sistema islendik ýola ýüz urmakdan gaýtmaýar diýeli. A siz tomaşaçylara näme? Bütün bu zatlaryň «ýeňasty goldawçylary» bolup durandygyňyz heý kelläňize gelenokmy?

Her dürli pornografiki suratlandyrmalar köpçüligiň psihologiýasyny bozdy.

Belkide, siz jezalandyrylýarsyňyz, bileňzok. Adamkärçiligiňizi ýitirýärsiňiz!

Munuň özi sistematiki eksplutasion düzgüniň netijesidir...

* * *

Gadyrdanlar!

Ýurduň birgiden agyr problemalarynyň öňi-ardy görnenok. Bu golaýda görünjege-de meňzänok...

Bulara döz gelmek, bular barada pikir edip, gözläp makala ýazmak çakdanaşa iriziji hysyrda öwrüldi...

Her gün diýen ýaly şu meselede wagşyýanalyga duçar bolýarys.

Ýadadymaý, walla...

Hormatly okyjylar, sizden iki hepdelik rugsat soráýaryn. Özümi dürsesem bolmaýar.

Eger bir terslik bolmasa, öňümizdäki 1-nji oktýabrda gaýtadan duşuşmak umydy bilen...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 17.09.2024 ý. Publisistika